1. לא תַעֲשׂוּן כְּכֹל אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ עֹשִׂים פֹּה הַיּוֹם אִישׁ כָּל הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו: דברים יב, ח
2. בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: שופטים יז, ו

ולהגרי"ב צ"ל הפסוק שבאות א.

מוסף רש"י

וחובות שקבוע להן זמן. אבל חובות שאין קבוע להן זמן, כגון פר העלם דבר ושעירי ע"ז, הכא והכא לא קבע (מגילה ט:) **לא תעשון ככל אשר אנחנו וגו'.** מוסב למעלה על כי אתם עובדים את הילדן וגו' כשתעבדו את הילדן מיד אתם מוזהרים להקריב בבמה כל י"ד שנה של כנוס וחלוק, ובמה לא תקריבו כל מה שאתם מקריבים פה היום במשכן שהוא עמכם וממשת, והוא כשר להקריב בו חטאות ואשמות ונדרים ונדבות, אבל בבמה אין קרב אלא הנידר ונידב, וחבו אים כל היתר בעיניו, נדרים ונדבות שאתם מתנדבים על ידי שיתר בעיניכם להביאם, ולא ע"י חובה, אותם תקרבו בבמה (דברים יב,ח) **ישרות תקריבו.** נדרים ונדבות תקריבו בבמה ליבור: **חובות לא תקריבו.** אים שבכם לא יקריב שום חובה ואפילו בבמה ליבור על שתבואו אל המנוחה ותקריבום (לעיל קיד.):

וחובות שקבוע להן זמן מאי טעמא דר"מ דאמר קרא [1]לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום אמר להן משה לישראל כי עייליתו לארץ ישרות תקריבו חובות לא תקריבו מנחות [א] ונזירות ישרות נינהו ורבנן [ב] אין מנחה בבמה נזירות חובות נינהו אמר שמואל מחלוקת בחטאת ואשם אבל [ג]בעולות ושלמים דברי הכל ישרות נינהו וקרבי מותיב רבה [ד]חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה ואילו הזרוע בשלה שירה אי אמרת בשלמא בעולה ושלמים פליגי הא מני רבנן היא אלא אי אמרת בחטאת ואשם פליגי הא מני אלא אי איתמר הכי איתמר אמר שמואל מחלוקת בעולה ושלמים אבל בחטאת ואשם דברי הכל חובות נינהו ולא קרבי אמר מר וחכמים אומרים [ג]כל שהצבור מקריבין באהל וכו' מאי טעמייהו דרבנן אמר קרא [2]איש [ג] הישר בעיניו יעשה איש ישרות הוא דליקרוב חובות לא ליקרוב וצבור אפי' חובות ליקרוב

לא תעשון וגו'. לאחר ביאת הארץ משתעי וקאמר לא תעשון כשתבאו בגלגל: **ככל אשר אנחנו עושים פה היום.** שאנו בין צבור בין יחיד מקריבין חטאות ואשמות ובכור ומעשר שהן חובות שאין קבוע להם זמן וכ"ש חובות הקבוע להם זמן שאבל מה אנו עושים שם אים כל היתר בעיניו היחיד לא יקריב שם אלא נדרים ונדבות שיהו בעיניו לנדור ולנדוב על מתי כי לא באתם וגו' עד שתבאו לשילה: **ישרות תקריבו.** נדרים ונדבות: **חובות לא תקריבו.** היחידים דאים כתיב ולא פליג קרא בין גדולה בין קטנה דליחיד לא קרב אלא נידר ונידב הלכך שאין נידר ונידב אין קרב בבמת יחיד דהא אין קדשי צבור קריבין [ד] כדתנן במתני' (דף קיב:) קרבנות צבור קריבין במשכן קרבנות יחיד קריבין בבמה: **מנחות ונזירות ישרות נינהו.** דלע"ג דבמלאת נזרו הויין קרבנותיו חובה עליו מיהו ע"י נדר באו עליו: **אין מנחה בבמה.** כדאמרי' לקמן [קיט:] זבחים ולא מנחות [דכתיב] למען אשר יביאו בני ישראל וגו' על פני השדה היינו במות [ה] שעת היתר שלהם והביאום לה' אותם שהוקדשו בשעת היתר ולא הספיק להביאם עד שנאסרו כדאמרן בהשוחט לעיל (דף קו:) דפסוק זה בקדשי [ו] קדשים שהוקדשו בשעת היתר והקריבום בשעת איסור קאי וזבחו זבחי שלמים ומפרש בת"כ [ז] אין לי שקרבו בבמה אלא שלמים דהא אוקימנא בקדשי במה מניין אף עולה ת"ל זבחים [ח] יכול אף חטאת ואשם ת"ל אותם ומה ראית אחרי שריבה ומיעט אמרת מה שלמים הבאים בנדר ונדבה אף כל הבא בנדר ונדבה ולר"מ איתרבו נמי מנחות ונזירות ורבנן דייקי זבחים ולא מנחות אלא דבר הזבוח: **נזירות חובה היא.** דהוה לא התנדב [אלו] הקרבנות אלא אסר עצמו ביין ובתגלחת ומאליו נתחייב בקרבנות: **מחלוקת.** דר"מ ורבנן בנזירות בחטאת ואשם שבה אבל עולות ושלמים דנזיר דברי הכל קרבי: **חזה ושוק.** המורם משלמים ותודה [ט] ואורבע חלות המורמות לכהן מארבע מיני חלות שבתודה כדכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' (ויקרא ז): **ואין נוהגין בבמה קטנה** גרסינן בסוף פירקין (דף קיט:) דכתיב בהו [ויקרא י] להניף תנופה לה' [ה] ולא בבמה ואילו מורם מאיל נזיר דהיינו זרוע בשלה שירה ולא תנייה שמע מינה לא קרבי שלמי נזיר בבמה דאי הוו קרבי הוה תני דלא נהיג ביה נמי תרומה דידיה [ט]: **אלא אי אמרת בחטאת ואשם הוא דפליגי.** אבל שלמי נזיר דברי הכל קרבי הא מני: **אים הוא דחובות לא הקריבו.** ואפי' בגדולה אבל צבור מקריבים חובות: ורבי

המנחות והנזירות דברי ר"מ וקלת תימה אי אהדיא סמיך דלא מייתי לה ועוד לר"ש דמגילה מי נפקא מנחה מכלל נידר ונידב ונראה לישב מתניתין יג] דהכי קאמר דאין חילוק בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים יד] כל הנידר ונידב הקרב בבמה גדולה קרב בקטנה וכל שאין נידר ונידב מו] שאין קרב בגדולה אין קרב בקטנה ולא נחת אלא לפרש מה ששוותה הגדולה והקטנה אבל מז] יש נידר ונידב שאין קרב לא בזו ולא בזו כגון מנחות ונזירות אבל לנידר ונידב דר"מ אין לפרש דלא אייתי במנחות ונזירות דשפיר מישתמע מלישנא יח] דנידב ועוד דקתני לה בהדיא בת"כ וכן נראה ודאי לפרש דאהדיא דתורת כהנים סמיך אע"ג דלא מייתי לה בפ"ב (דף יד:) דאמרי' התם אמר ליה אביי ולימא מר שלמי פסח דאי שלמי נזיר נידר ונידב הוא דהא תניא זה הכלל כל הנידר ונידב קרב בבמת יחיד וכל שאינו נידר ונידב אינו קרב בבמת יחיד ותניא המנחות ונזירות קריבות בבמת יחיד דברי ר"מ משמע דמהדיא דייק ולא מלישנא ומאן דלא חשיב התם נזירות נידר ונידב קמשני סמי מכאן נזירות: **ורבנן מנחות אין מנחה בבמה.** ליחיד בין בבמה גדולה בין בבמה קטנה קאמר כדתניא אינך רבנן כאן וכאן לא קרבו (נסכים) ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד ואמרי' דנסכים איכא ביניייהו ותו לא וה"ה דעופות נמי לא קרבו לרבנן כדאמרי' בסוף פירקין [דף קיט:] לדברי האומר אין מנחה בבמה אין עופות בבמה מ"ט זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות דאוקימנא ההוא קרא לעיל בריש השוחט (דף קו:) בקדשים שהקדישן בשעת היתר הבמות ותימה לבסוף יח] פירקין (דף קיג.) תנן ר' יהודה אומר אין מנחה בבמה והכא קא"ר יהודה כל שהצבור והיחיד מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין בהל מועד שבגלגל והרי מנחות ועופות דבגלגל כאן וכאן לא קרבו ולא מיסתבר למימר דנהי דלרבנן כאן וכאן לא קרבו לר' יהודה קרבו בבמה יט] לצבור דמהיכי תיתי הך דרשא למר ולמר ועוד א"כ לקמן דפריך חכמים היינו תנא קמא ומשני קרבו נסכים במדבר איכא ביניייהו לימא דמנחה קריבה בבמת צבור איכא ביניייהו דלרבנן קדמאי קרבה ולבתראי לא קרבה: **מחלוקת בחטאת ואשם.** בחטאת ואשם של נזירות איירי:

ואין נוהגין בבמה קטנה. פי' בקונטרס דכתיב בהו להניף תנופה לה' וא"ת הרי מנחה לת"ק דר' יהודה דמתני' דאיתא בבמה קטנה ואין תנופה והנשה בה וא"כ הנך נמי ליהוי בבמה ולא ליבעי תנופה וי"ל לומר דהני חזה ושוק ותרומת לחמי תודה עיקר מצותן בתנופה הלכך בטלה תנופה בטלי אינהו אבל מנחה עיקר מצותה קמילה והקטרה:

מחלוקת בעולה (ואשם) [ושלמים] כ]. של נזירות קאמר ט] ותימה דמאן דאמר לא קרבו ואפי' בבמה גדולה היכי משני קרא דאבשלום דכתיב (שמואל ב טו) ואבשלום נדרי דליכא למימר בשאר נדרים דבפרק שני דתמורה (דף יד:) משמע דאייתי בקרבן נזירות:

מגילה ותימה דבמתני' תנן: יט] ל"ל בבמת ציבור (צ"ק): כ] ושלמים. בעולה ושלמים של נזירות כו' (ב"ש, ח"נ):

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מזה וכו' ותולה הס"ד ואח"כ מה"ד ותרומת לחמי תודה לתנא: (ב) ד"ה ואין נוהגין וכו' תרומה דידיה בבמת יחיד הס"ד:

שינויי נוסחאות

א] ל"ל ומנחות (ב"ש): ב] ורבנן מנחות אין מנחה כו' (*ש"מ, וכ"ה בתוס'): ג] איש כל הישר בעיניו (דברים יב) כל"ל (הגרי"ב): ד] קריבין בה כדתנן (*שמכ"י): ה] ל"ל במה בשעת (ש"מ): ו] ל"ל בקדשים שהוקדשו (*רש"ש): ז] ל"ל זבחי (רש"ש): ח] ל"ל לפני ה' (ב"ש): ט] מועד שבגלגל ובנוב כל"ל (צ"ק): י] ל"ל דומיא דתמידים. פי' שהרי מילו ואיל הטם הנאמר באחרי מות וכל הנאמר בחומש הפקודים היו עולות ואת הכל הקריבו לבד משעירים ופר כ"ג ושעיר לחטאת (צ"ק): יא] היינו דהתוס' לא גרסי בברייתא מנחה ונזירות כו'. [עי' ש"ל בעמ' הקודם אות ו] וא"כ הגמ' דפסיטא ליה דלר"מ מנחות ונזירות קרב בבמה ע"כ דייק כן מלשנא דר"מ כל שנידר ונידב (עפ"י גל' קה"י): יב] אולי ל"ל דלר"מ מנחות כו': יג] מתניתין דמגילה (ב"ש): יד] בב"ש נוסף זה הכלל: מו] ונידב אע"פ שקרב בבמה גדולה אין וכו' כל"ל (צ"ק). ובגהה"מ הקשה על גי' זו דהא התוס' כתבו דלא נחת לפרש אלא מה ששוותה הגדולה והקטנה, ולפי הגהת ל"ש נמצא מפרש בא מה אלא שוותה. והגי' שלפנינו שפיר מתפרש דשאין נידר ונידב אינו קרב בין בגדולה בין בקטנה [חוץ מפסחים וכו'] קבוע להם זמן]: מז] אבל מודה ר"ש דיש נידר כל"ל (צ"ק): יז] מלישנא דכל נידר ונידב דעוד כל"ל (צ"ק): יח] ר"ל בסוף הפרק של המנויות. ובל"ק

מ) ע' ירושי' פסחים פ"ב ה"ד מגילה פ"א הי"ב, ב) [לקמן קיט: ע"ש] ירושי' מגילה שם, ג) שם פ"א הי"א, ד) אחרי פ"ט הל' ה-ו, ה) סוטה פ"ג ה"ד, ו) שייך לע"א, ז) ובכ"ה דלעיל לא כתבו כן, ועי' בתו' תמורה יד: ד"ה סמי דמתרלו תמיה זו.

ורבי יהודה. דאמר יחיד נמי מקריב חובות בגדולה אמר לך כי כתיב הישר דממעטו יחיד מהקרבת חובות אבעייני כתיב [ג]: **אלא לרבי יהודה הא כתיב איש.** ומי לא למעוטי אף מבמה גדולה אתא למה לי דכתיב איש ונכתוב כל הישר בעייני וכיון דבעייני היינו [ד] קטנה פשיטא דאיש הוא דמימעטו דהא לבור לא מקרבי בה: **להכשיר את הזר.** לעבודת במה: **זר מוזרק הכהן נפקא לן.** לקמן בפירקין דכתיב (ויקרא ז) וזרק הכהן את הדם על מזבח ה' פתח אהל מועד כהן בבמה אלא אפי' זר ואפי' עבד הכי דרים ליה בתורת כהנים [ה]: **חמשים היינו תנא קמא.** רבנן בתרתי היינו רבנן קמאי דהא אינהו נמי הכי אמרי דיחיד לא קרבו אלא עולות ושלמים ולבור קרבי [נמי חובות] דהא מאיש נפקא להו מיעוטא [ו]: **קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו.** לרבנן קמאי לא קרבו נסכים במדבר ועולה ושלמים גרידא בלא נסכים קא [ז] גמרי דקרבי בבמה דבמדבר לא קרבי דכי [ח] תבאו דפרשת נסכים (במדבר טו) להטעינה נסכים במשכן שילה אתא לאחר ירושה וישיבה כדאמרן בהשותו (לעיל קיח.). ורבנן בתרתי לטפויי אתו [ט] מדתנן משנה יתירא כל שהלבור מקריבין בהאהל מועד שבמדבר מקריבין בגלגל למה להו למיתני הא רבי יהודה נמי בלבור כוותייהו קאמר והכי איבעי להו למימר כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים אלא לטפויי אדרבנן קמאי אתו ואמרי כל שהלבור לריכין להקריב [י] מקריבין [יא] בהאהל מועד שבמדבר מקריבין בהאהל מועד שבגלגל ולטפויי נסכים אתו ולמימר דקרבו במדבר לבור וליחיד וכן בגלגל [כ] לשתי [יב] הבמות ולמאן [ב] דאית ליה קרבו במדבר אית ליה דקרבו בבמת יחיד בגלגל דכי תבאו לא אתא אלא להטעינה נסכים לבמה קטנה דהא בגדולה כבר היו קריבין: **פשיטא.** דבעו למיעבד פסח: **ערל.** שנטמא במת מקבל הזאה וטהור מטומאת מת ליגע בקדשים וליף מהכא דכתיב (יהושע ה) ויעשו את הפסח בגלגל דמשמע שעשאוהו כהלכתו במילה בטהרה [יא] ורובן ערלים היו במדבר דכתיב (שם) לא מלו ואמרינן ביבמות [עא.]: בעשרה בניסן שעברו את הירדן לא מהול משום חולשא דאורחא אלא בחד סרי הוא דמהול ואשתכח דטמאי מתים שהיו [יב] בהם שהרי רובן טמאי מתים היו שמתו אבותיהם כל ארבעים שנה במדבר ונטמאו בהם ואם לא קבלו הזאה ונטהרו בערלותן אין להם שהות להזות משמלו דהא צריך להפרים [יג] שלשה ימים בין הזאה להזאה רביעי חמישי ושני וכאן אי לא הזו עד יום אחד עשר בניסן הזאה ראשונה לאחר שמלו תו לא מטי זמן הזאה שניה עד יום חמשה עשר וביבמות איתיה להא דרבי יוחנן בפרק הערל (דף עא.): **ופסרגם** [יד] **מתניתך.** דקתני חובות הקבוע להם זמן קרבו בגדולה: **בעולה.** כגון עולות של תמידין ומוספין [טו] לבור קרבו בה [אבל] חטאות הקבוע להם זמן כגון שעירי הרגלים של לבור לא קרבו בה: **דאי בחטאת.** דאי חובות הקבוע להם זמן בחטאת נמי קאמר: **חטאת נדבה מי איכא.** ליקרב כיולא בה בקטנה ועל כרחיך מתניתין [טו] קמ"ל דלא קרבו לר"ש בגדולה לבד מפסחים אלא חובות שיש כיולא בהן נדבה מדקתני אלא פסחים וחובות הקבוע להם זמן ואי ס"ד כל חובות הקבוע להם זמן קאמר פסחים דקתני למה לי הכי הוה ליה למימר אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא חובות הקבוע להם זמן והוו להו פסחים בכלל אלא ה"ק אלא פסחים שקרבו בגדולה ולא קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן וכאן אין חילוק בהן אלא שבזו לא קרבו אלא נדבות ובזו קרבו אף חובות הקבוע להם זמן: **וגוקמה נמי במנחה.** דמשכחת לה כאן [טו] מנחת נדבה בקטנה ובגדולה עודפת מנחת חביתין שהיא חובות [טח] הקבוע להן זמן בכל יום: **קא סבר רב אחא בר אהבה אין מנחה בבמה.** דזבחים כתיב [יט] ובשלמי לבור דעלרת ליכא לאוקמה משום דשלמי במה קטנה לא דמי להו שאלו קדשי קדשים ואלו קדשים קלים: **מנה"מ.** דבית אבנים למטן וריעות לגג: **ויטש משכן שילה אהל שכן באדם** [כא]: **השמר לך.** משתבאו אל המנוחה קאי קרא: ולו

ותתרגם מתניתך בעולה. פירוש כגון עולות תמידין ומוספין שיש כיולא בהם נדבות אבל חטאות הלבור כגון שעירי הרגלים אע"ג דקבוע להם זמן לא קרבו והא מילתא דייק לה מדקתני פסחים לריתני קבוע להם זמן ותו לא והוו להו פסחים בכלל אלא על כרחך מתניתין קמ"ל דלא קרבו לרבי שמעון בגדולה לבד מפסחים אלא [ל] שיש כיולא בהם בבמה [לא] והכי קאמר אלא פסחים שקרבו בגדולה לא [לב] קרבו בקטנה כלל ושאר דברים שקרבו כאן וכאן אין חילוק בהם אלא שבזה לא הקריבו אלא נדבות ובזה קרבו חובות הקבוע להם זמן כדפירש בקונטרס והכי נמי הוה מלי למידק אבריתא דלעיל דקאמר ר"ש אף לבור לא הקריבו כו' [לג] ומי משום דלא איירי התם רבי שמעון בחילוק שבין במה גדולה לבמה קטנה כדאיירי הכא מ"מ על [לד] חנם הזכיר פסחים דהא הוו בכלל חובות הקבוע להם זמן ותימה מנא ליה לר' שמעון הא מילתא דחטאת דקבוע להם זמן לא קרב דהא לעיל מפרשינן טעמא דרבי שמעון דיליף מפסח דפסח נמי אין כיולא בו נדבה ומי הוה מפרשינן כן [לה] דפסח חשיב כיולא בו נדבה משום דהוי קדשים קלים כעין שלמים הוה ניחא אבל בקונטרס לא פירש כן וע"ק היכי דייק מדקתני פסחים דלמא הא דקתני פסחים משום דעיקר טעמא מפסח יליף וכן בפ"ק דמגילה (דף ט:) תני פסחים לחוד ופריך בגמרא פסחים ותו לא אלא כעין פסחים ע"כ מה שהזכיר פסחים טפי מאינך משום דכולהו מפסח ילפינן לכן נראה לפרש דקא אמר תתרגם מתניתך בעולה היינו משום דכיון דמפסח יליף אית לן למימר מה פסח שקבוע לו זמן ושנו בלבור כביחיד בשעת היתר הבמות לבור בפסח ראשון ויחיד בפסח שני כדאמרי' פסחים (דף סז.) אינ נדחה ואין לבור נדחין אף כל שקבוע להם זמן ושנו בלבור כביחיד בשעת היתר הבמות דהיינו עולות שישנן בלבור בתמידין ומוספין וביחיד בנדבה אבל חטאת לא משכחת ביחיד בשעת היתר הבמות דאפילו בבמה גדולה לא קרבו חובות דיחיד לרבי שמעון דלר"מ ורבנן והכי פירושו דשמעתא ותתרגם מתניתך בעולה דאיכא עולת נדבה ונדבות דיחיד קרבו והוי דומיא דפסח דאי בחטאת חטאת נדבה מי איכא דמשכחת ביה חטאת ביחיד דאיכא לא קרבו לא עולות ולא חטאות ופריך ונוקמה במנחה דאיכא חביתים ומשני אין מנחה בבמה וא"ת ונוקמה בשלמים כגון כבשי עלרת דהא איכא לו] ביה שלמי נדבה וי"ל כדפרש"י דכבשי עלרת קק"ד נינהו ושלמי יחיד קדשים קלים ולא משכחת כיולא בהן ביחיד [י]:

[א] ורבי יהודה אמר לך כי כתיב הישר (בעייניו) [ב] הוא דכתיב אבל בבמה גדולה אפילו חובות נמי ליקרוב אלא הא כתיב איש לאו למימרא דאיש ישרות הוא דליקרוב הא חובות לא ליקרוב כי כתיב איש להכשיר את הזר זר [1]מוזרק הכהן את הדם על מזבח ה' נפקא מהו דתימא לריבעי קדוש בכורות כמעיקרא קא משמע לן. חכמים היינו תנא קמא אמר רב פפא [ג]קרבו נסכים במדבר איכא בינייהו: אמר מר רבי שמעון אומר וכו': מ"ט דרבי שמעון דכתיב [2]ויעשו [ד] בני ישראל את הפסח בגלגל פשיטא אלא [ה] הא קמ"ל דחובות כעין פסח הוא דקרב הא לאו כעין פסח לא קרב ואידך מיבעי ליה לכדרבי יוחנן [ו]דא"ר יוחנן משום רבי בנאה [א]ערל מקבל הזאה תני תנא קמיה דרב אדא בר אהבה [ז]אין בין במה גדולה לבמה קטנה [ב]אלא פסח [ח] וחובות הקבוע להן זמן [ח] (א"ל יחיד חובות שקבוע להן זמן מנא ליה א"ל אסמייה) א"ל תתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת נדבה דאי [ט] חטאת יחיד הוא חובות דקביע ליה זמן מי איכא ולוקמה במנחת חובה דהא איכא חביתין קא סבר [י]אין מנחה בבמה: באו לשילה וכו': מנא הני מילי א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [י]כתוב אחד אומר [3]ותביאהו בית ה' שילה [יא] וכתוב אחד אומר [4]ויטש (את) משכן שילה [יב] אהל שכן באדם וכתיב [5]וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר הא כיצד [ג]לא היתה שם תקרה אלא אבנים מלמטן ויריעות מלמעלן [יג] והיא היתה מנוחה: קדשי קדשים: מנא הני מילי [יד] א"ר אושעיא דאמר קרא [6]השמר לך פן תעלה עולותיך [יט]בכל מקום אשר (אתה) תראה בכל מקום אשר [יא] תראה אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה אימא בכל מקום שאתה רואה אי אתה מעלה אבל אתה זובח בכל מקום שתראה [יא] א"ר ינאי אמר קרא [7]שם תעלה ושם תעשה רבי אבדימי בר חסא [יב] אמר אמר קרא

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קרבו נסכים וכו' כל שהלבור לריכין להקריב באהל מועד כל"ל ותיכף מקריבין נמקק: (ב) **בא"ד** וכן בגלגל בשעת הכמות:

שינויי נוסחאות

א] ל"ל אבעייני (הגרי"ב, ב"ש, וכ"ה בכי"ר ובר"ש"ר). ל"ל כי כתיב הישר בעינו בבמה קטנה הוא דכתיב (כי"מ וצ"): ב] בקרא כתיב ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח (הגרי"ב, וכ"ה בכי"צ): ג] אלא לאו הא קמ"ל (*ש"מ): ד] ל"ל פסחים (*ש"מ): ה] הכה"ו מוחק המיות שבסוגריים, וכ"ל גרסת רש"י ותוס'. וכל"ק הכיל גירסת ספרים ישנים א"ל דאמר לך מני ר"ש דאמר אף צבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להן זמן א"ל יחיד חובות שקבוע להן זמן מנ"ל [פי' מדקתני "לין בין" משמע דמשכחת בבמת יחיד חובות יחיד הקבוע להן זמן וקאמר דלא קרבו בבמת יחיד, ועל זה פרין ומי משכחת ביחיד חובות הקבוע להן זמן]. א"ל אסמייה [פי' אסמייה לתיבות "חובות הקבוע להן זמן" ממתניתא] א"ל לא תסמייה ותתרגם מתניתך בעולת חובה דאיכא עולת נדבה [פי' דמלינו שפיר ביחיד חובות שקבוע להן זמן כגון בעולת רלוים. אבל בחטאת לא מלינו ביחיד דקבוע ליה זמן] דאי בחטאת חובה יחיד דקבוע ליה זמן מי איכא וכו'. ודאי דפריך אמ"כ ממנתא חביתין פי' בקר"ל משום דהוי חובה ליחיד הוא הכה"ג וקבוע לה זמן. ועע"ש בדבריו ובפ"מ ושאר מפרשים. וגי' כי"ל ומכ"ר א"ל דאמר לך מני ר' שמעון היא דאמר אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים וחובות הקבוע להן זמן תתרגם מתניתך בעולה דאיכא עולת נדבה [בכי"ל דאיכא הא והא] דאי בחטאת חטאת נדבה מי איכא דלוקמה נמי במנחה דהא איכא חביתין כו'. ומתפרשא כפירש"י ותוס': ו] כ"ל דאי חטאת חטאת נדבה מי איכא (*גליון). וכן נוס' רש"י ועי' בחות שלפנ"ז: ז] בש"מ נוסף אלמא בית הוא. וכ"ה בכי"ר ובילקוט [וכ"ה בכי"מ וכ' אך בגיגוס קלת]: ח] בכתה"י וש"מ נוסף אלמא אהל הוא. והמיגוס שאמ"כ עד הא כיצד, ממקן הש"מ וכן ליתא בכי"ל ובילקוט: ט] מלמעלן: קדשים קלים [בכי"ל וכ' ומעשר שני] בכל הרואה: מנא הני מילי כל"ל, והשאר נמחק (*ש"מ): י] בכתה"י וש"מ נוסף א"ר אלעזר: יא] ל"ל שאתה רואה (*ש"מ): יב] ל"ל חמא (*ש"מ): יג] בכתה"י וש"מ נוסף אבמה קטנה שהיא לפניו בכל אשר יבחר. אבל בגדולה אף היחיד מקריב חובות: יד] היינו במה קטנה (ש"מ): טו] בכתה"י וכ"ש נוסף ואשכחן בהדיא דעשו פסחים בגלגל: טז] קאמרי דקרבי בבמה גדולה כל"ל (צ"ק, כי"פ): יז] ל"ל וקרא דכי תבואו (כי"י): יח] הכ"ק מוחק תיבת מקריבין. וכ"ה בכי"פ. ובש"מ גרים ליה, ולהלן גרים ומקריבין. וכ"ה בכי"י: יט] בשתי (כתה"י, ד"ו וצ"ק): כ] ל"ל דלמאן (*ב"ש):

כא] ובטהרה (כי"י וד"ו): כב] ל"ל היו (צ"ק): כג] כ"ל להפריש בין הזאה ג' לזאה ז' רביעי וכו': כד] ל"ל תתרגם (*ש"מ). ועי' בחות ה: כה] ל"ל ומוספי (*ב"ש): כו] תיבת מתניתין נמחק (ש"מ): כז] כאן וכאן כל"ל (*ש"מ): כח] חובה הקבוע לה (כי"י): כט] כ"ל הוסיף ש"מ דאיקרי אהל: ל] אלא חובות שיש (ב"ש): לא] ל"ל נדבה (באה"מ): לב] ל"ל ולא (כי"ב): לג] כו' אע"ג דלא איירי התם כו' כל"ל (צ"ק): לד] ל"ל לא על חנם (ב"ש וח"נ): לה] תיבת כן נמחק (ב"ש): לו] ל"ל ביחיד [ותיבת ביה נמחק] (ב"ש). כ"ל כיוצא בו (ח"נ):

כח א מיי' פי"ל מהלכות פרה אדומה הלכה ג: ב מיי' פ"ל מהלכות קרבן פסח הלכה ג:

כט ג מיי' פ"ל מהלכות בית המקדש הלכה ב:

תורה אור השלם

1. וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת הַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: ויקרא יז, ו
2. וַיַּחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ: יהושע ה, י
3. וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ בַּאֲשֶׁר גְּמֻלֹתוֹ בַּפָּרִים שְׁלֹשָׁה וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ בֵית יְהוָה שִׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר: ש"א א, כד
4. וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלוֹ אֹהֶל שָׁכַן בָּאָדָם: תהלים עח, ס
5. וַיּוֹצֵא נוֹזְלִים מִסֶּלַע וַיּוֹרֶד כַּנְּהָרוֹת מָיִם: תהלים עח, טז
6. הַשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה: דברים יב, יג
7. כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּךָּ: דברים יב, יד

מוסף רש"י

קרבו נסכים במדבר. בשאהל מועד שבמדבר כל אלבעים שנה (לעיל קיא.) **ערל מקבל הזאה.** ערל ישראל שנטמא במת, מקבל הזאה ליטהר מטומאתו וכשימול אינו לריך לחזור ולהזות ולחזות בקדשים ולא אמרינן הזאת ערלות לא שמה הזאה (יבמות עא:) אין בין במה גדולה. אין הפרש בשעת היתר הבמות בין במה גדולה, זה מזבח של משה בעודו בנוב וגבעון, **לבמה קטנה.** מזבח של יחיד שכל יחיד ויחיד עושה במה לעצמו (מגילה ט:) **אין מנחה בבמה.** חזבחו זבחי שלמים לה' אותם, ואוקימנן לעיל (דף קו:) להאי קרא בקדשים שהקדישן בשעת היתר במות, ומתיב אותם מיעוטא, אלמא זבחים הוא דהוו נהגי בהו ולא מנחות (לקמן קיט:):

ליקוטים

אבל אתה אוכל במקום שאתה רואה. פי' ולא מיירי אלא בשילה, דאי בירושלם לפנים מן החומה ובנוב ובגבעון בכל ערי ישראל ובגלגל בכל מקום ובמדבר במחנה ישראל, אלא ודאי על שילה קאמר. (פסקי רי"ד)

ונו מאנס שילה. חפשתיו ולא מצאתיו במקרא אבל מצאתיו ועבר כד] מזרחה תמנת שילה (יהושע טז): **מאנס.** לשון תמיה ואמיה (איכה ג). שהיו מתמהמהין ורואין כה] שמשם היו זוכרין אכילת קדשים שהיתה במקום מראיתו: (א) **שאינו שלו.** משם אדוניו: **בן פרת יוסף.** לשון פריה ורביה. מקום אכילת קדשים נתרבה לו על ידי העין ושילה בחלקו של יוסף היתה כדכתיב (תהלים עח) וימאס באהל יוסף וגו' אחר ויטש משכן שילה כתיב: **ורצון.** ע"י רצון שלא רצה ליתן ממה שאינו שלו: **בין השנואים.** שילה קדשיו נאכלין אף בגבולי שאר שבטים שנשנאוהו: **אסברא** (ב) **לי.** הראני דוגמא לדבר: **כי כנישתא דמעון.** משם היו רואין את שילה ולא היה דבר מפסיק: **לא רואה את הולה.** כו] לראות משם את כולה שילה אלא מקצת: **חד בראש הוה ליה לכייליל ולא מיתקן.** נראה בעיני כי אחיו של אחיי כייליל שמו: **מי מקרכן.** שילה וגבול נחלת בנימין: **מאנס שילה.** על כז] שהיה בנימין מתאונן עליה: **העולם הזה.** כל מקום שנתרבה שכינה ואף שילה ונוב וגבעון: **נשפיירו נשיה.** מארבע מאות ושמונים מיליאת מצרים לבנין הבית שס"ט: **שניה הוקם המשכן.** דכתיב ויהי בשנה השנית בחדש הראשון וגו' **וקאמר לנב.** בשעת חילוק כשבא לתבוע חברון בן מ' שנה וגו' והיא היתה השנה השניה נתעכבו במדבר שוב שלשים ושמונה שנה נמצא כלב בן ע"ח שנים כשעברו הילדן וקאמר בשעת חילוקה בן חמש ושמונים שנה הרי שבע נשתהו לכיבוש: **מדשבע ליכשו שבע חילקו.** סברא בעלמא היא: **ואיבעיא אימא מדלא אשכח** כח] **י"ד שנה אחר** (ג) **שהוכתה העיר.** דלא כב] מיתוקש קרא דכתיב ביחזקאל [פרק מז] באחרונה עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר בראש השנה שנאמר ל] בעשור לחדש היה דבר ה' אלי וגו' ודרשינן במסכת ערכין (דף יב.) איזה היא שנה שראש השנה בעשור לחדש הוי אומר זה יובל ולא מנו שמיטין ויובלות אלא לאחר ירושה ויישיבה וכי אמרת דשנות כיבוש וחילוק י"ד היו ודלית לא] להו ממנין היובלות משכחת לה דתרב הבית בשנת ל"ו ליובל והוה ליה שנת היובל שנת י"ד שנה

ולו א] תאנת שילה מקום שכל הרואה אותו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו רבי אבהו אמר אמר קרא [1]בן פרת יוסף בן פרת עלי עין עין שלא רצתה לזון וליהנות מדבר שאינו ב] שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה רבי יוסי ברבי חנינא אמר ג) [2]ורצון שוכני סנה עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל ג] בין השנואין תנא ד) רואה שאמרו ד] רואה כולו ולא המפסיק בינו לבינו אמר ליה רבי שמעון בן אליקום לר' אלעזר [3] אסברא ה] לך כגון ו) בי כנישתא דמעון אמר רב פפא רואה שאמרו לא רואה כולו אלא ו] רואה מקצתו בעי רב פפא ז) עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי ז] בעי ר' ירמיה עומד על ח] גבי הנחל ורואה (יושב) מ] בתוך הנחל ואינו רואה מאי תיקו כי אתא רב דימי אמר רבי י] בשלשה יא] מקומות שרתה שכינה על ישראל בשילה ונוב וגבעון ובית עולמים ז) ובכולן לא שרתה אלא בחלק בנימין שנאמר [3]חופף עליו כל היום ח) כל חפיפות לא יהו אלא בחלקו של בנימין כי יב] אזיל אביי אמרה קמיה דרב יוסף אמר חד ברא הוה ליה לכייליל ולא מיתקן והכתיב [4]ויטש (את) משכן שילה יג) וכתיב [5]וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר אמר רב אדא יד) מאי קא קשיא ליה דלמא שכינה בחלק בנימין וסנהדרי מו] גדולה בחלק יוסף מדמצינו מז] בבית עולמים דשכינה בחלקו של בנימין ח) וסנהדרין בחלק יהודה אמר י) ליה הכי השתא התם מיקרבן נחלות גבי הדדי הכא מי מקרבן הכא יח) נמי מקרבן ט) כדאמר רבי חמא בר' חנינא רצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה לבלעה ה"נ רצועה היתה יוצאת מחלקו של יוסף לחלקו של בנימין והיינו דכתיב [6]תאנת שילה כתנאי [3]חופף עליו זה מקדש ראשון כל היום זה מקדש שני ובין כתיפיו שכן אלו ימות המשיח רבי אומר חופף עליו זה העולם הזה כל היום אלו ימות המשיח ובין כתיפיו שכן זה העולם הבא ט) ת"ר ימי אהל מועד שבמדבר ארבעים שנה חסר אחת אימי אהל מועד שבגלגל ארבע עשרה יט) ז' שכבשו וז' שחלקו ימי אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע נשתיירו לשילה ג' מאות ושבעים חסר אחת ימי אהל מועד שבמדבר ארבעים חסר אחת מנלן דאמר מר כ) שנה ראשונה עשה משה את המשכן שניה הוקם המשכן ושלח משה מרגלים שבגלגל ארבע עשרה שבע שכבשו ושבע שחלקו מנלן דקאמר כלב [7]בן ארבעים שנה אנכי בשלוח משה עבד ה' אותי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשיב אותו דבר כאשר עם לבבי וכתיב ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה כי עבריה לירדן בר כמה הוי בר שבעין ותמני וקאמר [8]בן חמש ושמונים שנה הרי שבע שכבשו ושבע שחלקו מנלן איבעית אימא מדשבע כ] שכבשו שבע נמי שחלקו ואיבעית אימא מדלא משכחת לה כא) [9]בארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר: אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע מנ"ל דכתיב [10]ויהי כהזכירו את ארון האלהים כא] כב) [11]ותנא כשמת עלי הכהן חרבה שילה ובאו לנוב כשמת שמואל הרמתי חרבה נוב ובאו לגבעון וכתיב [20]ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירבו הימים ויהיו עשרים שנה וינהו כל בית ישראל אחרי ה' הני עשרים שנה עשר כב] שנה כג) שמלך שמואל בעצמו ושנה שמלך שמואל ושאול ושתים שמלך שאול ושבע כד] דוד

מאחר שנה שהוכתה העיר ואי לא לא משכחת לה. כילד ויהי בשמיני שנה וד' מאות שנה וגו' ויבן הבית לה' לא מהן מ' שהיו במדבר נמצא משבחו לאחר עד שנכנסה הבית ארבע מאות וארבעים והבית עמד ד' מאות ועשר הרי ח' מאות וחמשים הרי י"ז יובלות שלימים לא מהן י"ד שכבשו ושחלקו אלא מנו יובלות נמצא בית חרב קודם השלמת היובל י"ד שנה והכי תניא בהדיא בערכין (שם:) י"ז יובלות מנו ישראל משנכנסו לארץ עד שיצאו אי אתה יכול לומר משנכנסו מנו שאם אתה אומר כן נמצא בית חרב בתחילת היובל ואי אתה מוצא י"ד שנה אחרי אשר הוכתה העיר אלא לא מהן שבע שכבשו ושבע שחלקו ואתה מוצא ארבע עשרה שנה אחר שהוכתה העיר: **חרבה נוב.** ע"י שאול: **נקריב יעריס.** שם נתנוהו לסוף ד' לב] חדשים שעמד בשדה פלשתים שנאמר (שמואל ג ה) ותכבד יד ה' אל האשדודים והחזיקום בעגלה חדשה ונתנוהו שם ועשה שם עשרים שנה עד שהביאו דוד משם בשנה ראשונה שנעשה מלך על כל ישראל שהיא שנה שמינית למלכו על יהודה: הכי גרסינן **עשרה דשמואל עלמו.** שהיה שופט לבדו משמת עלי עד שמלך שאול ובמסכת תמורה (דף יד: וטו.) ס"ג לה עשר שנים שמלך שמואל לעצמו לג] דאותה שנה שאלו להם מלך היא שנה עשירית לשמואל הרמתי ושנה אחת מלכו שמואל ושאול יחד שהיה שאול הולך אחר עלת שמואל עד שסרח במעשה אגג וסר שמואל מעליו דכתיב (שמואל ג טו) ולא יסף שמואל לראות את שאול וגו' ומלך שוב שאול שתי שנים והן שכתב במקרא (שם יג) ושתי שנים מלך על ישראל ולא חשיב אותם דמלך שמואל בהדיה והיינו דאמרינן במסכת תענית (דף ה:) מי גרם לשאול שישב בגבעה שתי שנים ומחלה תפלתו של שמואל ברמה לד] דבחלי שנה ראשונה סרח ונגזרה עליו מיתה אלא שעמדה לו תפלת שמואל ושבע שמלך דוד בחברון על יהודה ולכשהמליכוהו כל ישראל עליהם הביא את הארון מקרית יעריס עיר לה] דוד הרי עשריס לו]: **דכתיב**

אלא מלגא משכחת לה מ' שנה למייגא אחריגא ולא ומשוב למיתמו של עלי שהיא תחילת גדולתו של שמואל עד שנת מרדו של אבשלום מ"ט שנה י"ג לשמואל ושאול ושלשים ושש לדוד ועלי מת כשנשבה הארון שנאמר (שמואל ג, ד) ויהי כהזכירו וגו' וכתיב (שם, ו) ויהי ארון ה' בשדה פלשתים ז' חדשים [ואח"כ] הביאוהו פלשתים (שם, ז) ויבאו אנשי קרית יערים וגו' וכשמלך דוד ביושלים על כל ישראל הביא משם את הארון דכתיב (שם, ו) ויוסף עוד דוד וגו' וכתיב (שם, ז) ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים וירבו הימים ויהיו כ' שנה לא מהן ז' שנים שמלך דוד בחברון [נשתיירו י"ג שנה לשמואל ושאול ומשמע עלי ונשבה הארון עד שמת שאול ומלך דוד בחברון] ומהן מלך שמואל בעצמו (י"ח) [י'] שנה ושאול עם שמואל [שנה אחת ושאול בעצמו] ב' שנים דכתיב (שם, יג) ושתי שנים מלך וגו' ושמואל לא מת קודם לשאול אלא ל' חדשים שכן מפורש בספר שמואל (שם, כה) ושמואל מת וגו' וכתיב בתריה (שם, כז) ויאמר דוד עתה אספה יום אחד ביד שאול וגו' וכתיב לו אל אכים עד שמת שאול וכתיב (שם, כז) ויהי מספר הימים אשר יש דוד בשדה פלשתים ימים וד' חדשים מלינו י"ג שנים לשמואל ושאול ומשמע עלי עד שמלך דוד ושלשים ושש לדוד כשמרד אבשלום הרי מלינו ט' שנים לשמואל קודם שאלו לסם מלך הרי מ' שנים משאלו שמת שאול וכתיב (שם, כז) ויהי מספר הימים אשר יש דוד בשדה פלשתים ימים וד' חדשים מלינו י"ג שנים לשמואל ושאול ומשמע עלי עד שמלך דוד ושלשים ושש לדוד כשמרד אבשלום הרי מ' שנים משאלו המלוכה עד שנת מרדו של אבשלום ועד בכלל והכי תניא בסדר עולם היא שנת שלשים ושש למלכות דוד [והשלש עשר שנים עשר מלך] וה"ג עשר שנים מלך שמואל בעצמו ושנה אחת שמלך שאול [ושמואל וד' שנים שמלך שאול] בעצמו ושלשים ושש לדוד. ואני הוספתי מעלי עד זה ועוד לא שנה עד שנת מרדו של אבשלום ועד בכלל והכי תניא בסדר עולם היא שנת שלשים ושש למלכות דוד [והשלש עשר שנים עשר מלך] וה"ג עשר שנים מלך שמואל בעצמו ושנה אחת שמלך שאול [ושמואל וד' שנים שמלך שאול] בעצמו ושלשים ושש לדוד. ואני הוספתי מעלי עד זה ועוד לא ותשוב נמי מגילתו של שמואל ומשנה כמו כן שי"ג שנה נהג שמואל שהרה על ישראל לאמר מר בסדר עולם ועלי הכהן יושב על הכסא והיא מרת נפש וגו' ובאותה שנה נתמנה עלי להיות שופט על ישראל והוא שפט את ישראל ארבעים שנה לא מהן שנה אחת לעיבורו ומנשה שמואל בן ל"ע שנה בשעת שנתנבא ועלה לגדולה דמשעה שמת עלי זרחה שמשו של שמואל [ונשתיירו י"ג שנה לברכותו דכל שנותיו לא היו אלא י"ב כדנפקא לן בעלמא (מ"ק כח.) מעד הגמל הנער הייתיו כ"ד חדש כדי הנקת תינוק והדר ויבא שם עד עולם עולמו של יובל דהייתו נ' שנה ונהגלו י"ג שנה הייו מוכלעים השמי שנים שמלך שאול שהרי שניהם מתו בשנה אחת כדמפרש למעלה. (תמורה טו.):

ל) מיכא שנאמר נמחק (ש"מ): **לא]** ל"ל ומדלית (צ"ק וכי"פ): **לב]** ל"ל שבעה (ש"ב): **לג]** בעצמו (כי"ר): **לד]** הרמתי (כי"ר): **לה]** ל"ל לעיר (ש"מ): **לו]** עשרים וכתיב והימים כל"ל והל"ל (ב"ש וח"ג). ור' כלף שאח"ז בש"ע לות ג':

ליקוטים **א"ל ר"ש בן אליקום לר"א אסברא לך.** פירש"י אסברא לי הראני דוגמא לדבר עכ"ל. נראה ממשמעות רש"י כאלו רשב"א אמר לר"א שיסביר לו, היפך ממשמעות לשון הגמרא. ואין הכרע איזה גירסא נכונה, אם גי' הגמרא א"כ ברש"י ט"ס וצ"ל אסברא לך אראך דוגמא, ע"כ פקח ענינך וראה בכתובות (דף נ' ע"ב) ר"ש בן אליקום קרא את ר"א רבי, ובזבחים (דף סה ע"ב) אמר ר"ש ב"א אמר ר"א בן פדת דהוא סתם ר"א, הרי רשב"א אמר משום ר"א א"כ ר"א רבו של רשב"א, וכן בב"ב (דף פא ע"א) אמר ר"ש ב"א לר"א כו' א"ל ר"א תשאלני בבית המדרש כדי לביישני. וא"כ אחר שזכינו לדין דר"א רבו דרשב"א א"כ גירסת רש"י נכונה דר"ש ב"א אמר לר"א אסברא לי הראני דוגמא וק"ל (ס' הזורה בהקדמה אות ד):

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ח מהלכות בית הבחירה הל' כ:

תורה אור השלם

1. בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף בֶּן פֹּרָת עֲלֵי עָיִן בָּנוֹת צָעֲדָה עָלֵי שׁוּר:
בראשית מט, כב
2. וּמִמֶּגֶד אֶרֶץ וּמְלֹאָהּ וּרְצוֹן שׁ֖כְנִי סְנֶה תָּבוֹאתָ֑ה לְרֹ֣אשׁ יוֹסֵ֗ף וּלְקָדְקֹ֥ד נְזִיר֖ אַחֶֽיו:
דברים לג, טז
3. לְבִנְיָמִ֗ן אָמַ֤ר יְדִיד֙ יְהוָ֔ה יִשְׁכֹּ֥ן לָבֶ֖טַח עָלָ֑יו חֹפֵ֥ף עָלָ֖יו כָּ֣ל הַיּ֑וֹם וּבֵ֥ין כְּתֵפָ֖יו שָׁכֵֽן:
דברים לג, יב
4. וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁלֹ֔ אֹ֖הֶל שִׁכֵּ֥ן בָּאָֽדָם:
תהלים עח, ס
5. וַיּוֹצֵ֣א נוֹזְלִ֗ים מִסֶּ֫לַע֥ וַיּ֖וֹרֶד כַּנְּה֥רוֹת מָֽיִם:
תהלים עח, טז
6. וְיָצָ֣א הַגִּבּ֗וֹל הַיָּמָה֮ הַמִּכְמֶ֪תֶת מִצָּפ֫וֹן וְנָסֹ֥ב הַגִּבּ֥וֹל מִזְּרָחָ֑ה תֹּאֲנַ֥ת שִׁלֹ֖ה וְעָבַ֣ר אוֹתוֹ֑ מִמִּזְרַ֥ח יְרֻחָֽה:
יהושע טז, ו
7. בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אָנֹכִי בְּשַׁלַּח מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה אֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם לִבָּבִי:
יהושע יד, ז
8. בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה:
יחזקאל מ, א
9. בְּעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְגָלוּתֵנוּ בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה בָּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַחַר אֲשֶׁר הֻכְּתָה הָעִיר בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה הָיְתָה עָלַי יַד יְהוָה וַיָּבֵא אֹתִי שָׁמָּה:
יחזקאל מ, א
10. וַיְהִי בְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אָחֹרַנִּית בְּעֹד יַד הַשֹּׁעֵר וַתִּשָּׁבֵר מִפְרְקֹתָו וַיָּמָת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה:
ש"א ד, יח
11. וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יָעְרִים וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיְנַהוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יְהוָה:
ש"א ז, ב

מוסף רש"י

ובה היה מזבח בנוי. (עי' לעיל נג: בארוכה) **והיה בנימין הצדיק.** לופה כרוח הקדש שכן עתיד להיות ומצטער עליה (מגילה כו.): **חופף.** כמו מזל חופף ומפסקס (שבת נ:) דפריטי"ר דגרגטו"ר בגע"ן, כחדס המתפצ ודוחס (לעיל נד.). כחדס המתמכך מתמת שהיו מעיג תחומו (יומא יב.). חדס המצטער חופף ומתמכך בגבדיו, לשון שפסוף, כמו מזל חופף ומפסקס (מגילה כו.) **בר** שבעין ותמני. דמשלוח מרגלים עד שנכנסו לארץ היו אלא ל"ח, לבד משנת השילוח, דהא בשביב ליעיתת מלרים נשתלחו: מדלא משכחת לה בארבע עשרה שנה כו'. דליהוי יובל אי לא מדלית ארבע עשרה לכיבוש ולחילוק (ערכין יג.) שמלך שמואל **בעצמו.** יחידי בלא שאול. הלכך שנה עשירית אינה נמנית בתוכן מ' שנה [ושנה אחת שמלך כו' דשמואל לא הטמיד מלך אלא בחמצע שנת י"ח ולא היתה שלימה לשאול כי מקלקלה היה שמואל נגדיך]. ל"ז מלך דוד קודם למרדו של אבשלום [כדי ארבעים] הא מילתא פירש רבי בתקום אחר כן [לפי שמשסתחיל שמואל לנהוג שררה לא מי אלא י"ג שנה, לא מהן ד' אחרונים דהשלים ל"ו דדוד נמצא שהיתה] שנה עשירית (לשמואל היתה) לגדולתו של שמואל ולא נפקא לן מקרא בהדיא

גליון הש"ם

גמ' **אסברא לך.** ברש"י סגי' אקבלא לי. ובסדר הדורות בהקדמה אות ד' כתב שכן עיקר:

שינויי נוסחאות

א) ס"ל ועלה [ל"ל ונסב (דק"ס)] הגבול מזרחה תאנת שילה (*ש"מ. וכ"ה ביילקוט דברים תתפ"א). ועי' רש"י: **ב)** שאינו שלה [וכ"ל להלן וכרש"י] תזכה ותאכל בקדשים כמלא עיניה שלה (*ש"מ): **ג)** ותאכל בקדשים בין הסנואין [בכ"ל הסנאין] שלה (*שמב"ר): **ד)** שאמרו כל שהוא רואה ואין דבר מפסיק בינו וכו' כל"ל וכ"ל בס"י בס"ק (צ"ק): **ה)** גי' כתה"י ושמב"ר אסברה לי א"ל כגון. וכ"ל רש"י ועי' בגלה"ס וגליוטיים בעמ' הקודם. אך הב"ח תיקן בכ"ש כלפניו: **ו)** אלא אפילו מקצתו (*ש"מ): **ז)** מאי תיקו (כי"מ): **ח)** ל"ל על שפת הנחל (*ש"מ): **ט)** ירושב. בכ"ל גרים ליה. ועי' פ"מ שמייסב גירסא זו דמיבעיא ליה בתמ"ל גבי יושב לתיגו לאוכל, מ"מ ביושב בנחל יש לומר לאוכל מעוט דלא לא היה נחל היה רואה אף ביושב, אי דילמא לא שנה: **י)** מיכא רבי נמתק (*ש"מ): **יא)** ל"ל באדבע [וכ"ל בס"ע] ועי' רש"י לקמן קיט ע"א ד"ה נוב וגבעון חדא חשיב להו (הגרי"ב): **יב)** תיכא כי נמתק (*ש"מ): **יג)** שילה וגו' (ש"מ). וכבתה"י מסיים אחל שכן באדם: **יד)** אדא בר מתנה (*ש"מ): **טו)** ל"ל וסנהדרין. ומיכא גדולה נמתק (*ש"מ): **טז)** ל"ל בדרך שמצינו (*ש"מ): **יז)** אמרי הכי השתא כל"ל (ש"מ וכי"צ): **יח)** ל"ל אמרי הכא (*ש"מ): **יט)** י"ד שנה. וכן להלן נ"ז שנה (כי"צ): **כ)** מדשבע בכשו שבע חלקו (*ש"מ): **כא)** בש"מ נוסף וגו'. וכבתה"י חיתא הפסוק בשלמותו: **כב)** הגוס' בכתה"י וכל דפ' היעניס אחת עשרה שנה שמלך שמואל בעצמו ושתים שמלך שאול [כ"ל ושמואל] ושבע שמלך דוד בחברון. [אף מי יש קלת שיויס בין הגוסחאות, מ"מ הענין אחד]. ולפניו נדפס כהגסת בס"ז עפ"י רש"י: **כג)** ושבע שמלך דוד בחברון דכתיב (כתה"י וש"מ). ולל"ל גם לגיר' רש"י: **כד)** ל"ל ונסב הגבול (*גליון): **כה)** בכי"ל כשהיו רואין: **כו)** אין צריך לראות משם כו' אלא מקצתה (כי"י, ב"ש): **כז)** על שם שהיה (*ש"מ): **כח)** ל"ל משכחת (*ש"מ) ולפניו בגמ' משכחת לה: **כט)** ל"ל מדלא (*ש"מ): **ל)** עי' ירושלמי מגילה פ"א ה"ב כל הענין, **מ)** שבת קלט. יבמות סד: ב"ק צט: חולין צז., **נ)** כעין זה ע"ז לט:, **נ)** ספרי ברכה שנב, **ס)** עיין מכילתא ס"פ יתרו, משפטים ספ"ד, **ע)** לעיל נג: יומא יב. מגילה כו. ספרי שם, אבות דר"נ פ' ל"ה, **פ)** סדר עולם פי"ל, ירושי' מגילה סס"א, **צ)** [תענית כט. סנהדרין סט: ערכין יג.], **ק)** [תמורה יד: טו.]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאינו שלו ל"ל אחר ד"ה בן פרת: **(ב)** ד"ה אקבלא לך הראינך: **(ג)** ד"ה ואינעיא אימא וכו' אחר אשר הוכתה העיר:

הגהות הגר"א

(א) ד"ה אסברא לך. כרש"י סגי' אקבלא לי. ובסדר הדורות בהקדמה אות ד' כתב שכן עיקר:

מסורת הש"ס

דכתיב והימים אשר מלך וגו'. ל"ג [ב] שנה הרי נ"ג ואחרבע שמלך שלמה לפני בנין הבית ואותה שנה שלמו אחרבע מאות ושמונים ליציאת מצרים נשתיירו לשילה סמ"ט: **מנהני מילי.** שהיה היתר לבמות אחר קדושת שילה משחרבה: **כי לא באתם.** בימי גלגל

1. וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלִָם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים:
מ"א ב, יא
2. וַיָּחֶל לִבְנוֹת בְּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בְּשֵׁנִי בְּשִׁנַּת אַרְבַּע לְמָלְכוּתוֹ:
דה"ב ג, ב
3. כִּי לֹא בָאתֶם עַד עָתָה אֶל הַמְּנוּחָה וְאֶל הַנַּחֲלָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לָךְ:
דברים יב, ט
4. הָיְתָה לִי נַחֲלָתִי כַּאַרְיֵה בַּיָּעַר נָתְנָה עָלַי בְּקוֹלָהּ עַל כֵּן שְׂנֵאתִיהָ:
ירמיה יב, ח
5. הָעִיט צָבוּעַ נַחֲלָתִי לִי הָעִיט סָבִיב עָלֶיהָ לְכוּ אִסְפוּ כָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה הַתִּיזוּ לְאָכְלָה:
ירמיה יב, ט
6. וְאֵת מְנוּחָתִי עֲדֵי עַד פֹּה אֲשֶׁב כִּי אִוִּתִיהָ:
תהלים קלב, יד
7. כִּי בָחַר יְהוָה בְּצִיּוֹן אִוָּהּ לְמוֹשָׁב לוֹ:
תהלים קלב, יג

מוסף רש"י

אל המנוחה זו שילה. שנמו מלכנוס (מגילה י.):

דכתיב א) 1 והימים אשר מלך דוד על ישראל מ' שנה בחברון מלך ז' שנים ב) [וגו'] ובשלמה כתיב 2 ויחל לבנותו בשנת ארבע למלכותו ג) נשתיירו לשילה שלש מאות ושבעים חסר אחת: באו לנוב וגבעון [וכו']: מנא ה"מ דת"ר 3 כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה ד) אל המנוחה זו שילה נחלה זו ירושלי' למה חלקן ה) כדי ליתן היתר בין זה לזה א"ל ריש לקיש לר' יוחנן (ו) מעשר ז) שני ח) נמי ליתני א"ל מעשר ט) שם שם מארון קא ילפי כיון דארון לא הוה מעשר נמי לא הואי אי הכי פסח וקדשים נמי דשם שם מארון ילפי דכיון דארון לא הוה אינהו נמי לא הוו א"ל [דאמר לך] הא מני י) ר"ש היא דאמר אף צבור לא הקריבו אלא פסח וחובות הקבוע להן זמן אבל חובות שאין קבוע להם זמן הכא והכא לא קרב מעשר י) בהמה חובות שאין קבוע להן זמן הוא ואיתקש מעשר דגן למעשר בהמה י) מכלל דלרבי יהודה קרב אין דהאמר רב אדא בר מתנה מעשר שני ומעשר בהמה נאכלין בנוב וגבעון לדברי רבי יהודה והא בעי בירה ולאו תני רב יוסף שלש בירות הן שילה ונוב וגבעון ובית עולמים הוא תני לה והוא אמר לה לאכילת מעשר שני ואליב' דרבי יהודה: באו לירושלים [וכו']: ת"ר 3 כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה מנוחה זו שילה נחלה י) זו ירושלים ואומר יא) 4 היתה לי נחלתי כאריה ביער ואומר 5 העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה דברי רבי יהודה ר"ש יב) אומר מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה ואומר 6 זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה ואומר 7 כי בחר ה' בציון אוה למושב לו בשלמא למ"ד מנוחה זו שילה היינו דכתיב אל המנוחה ואל הנחלה אלא למ"ד מנוחה זו ירושלים נחלה זו שילה אל הנחלה ואל המנוחה מיבעי ליה הכי קאמר לא מיבעיא מנוחה דלא מטיתו אלא אפילו לנחלה נמי לא מטיתו תנא דבי רבי ישמעאל זו וזו שילה רבי שמעון בן יוחי אומר זו וזו ירושלים בשלמא למאן דאמר מנוחה זו

באו לנוב וגבעון [כו'] קדשים קלים ומעשר שני בכל ערי ישראל. ברש"י פירקין במתניתין (דף קיב:) פירש בקונטרס יג) דלעיל בבאו לגלגל לא הוזכר מעשר שני לפי שלא נהגו מעשרות עד לאחר ירושה וישיבה ותימה דהא פריך הכא בגמרא דמעשר שני נמי נקריב להתם בנוב וגבעון ומסיק דמתני' ר' שמעון היא דאמר חובות שאין קבוע להם זמן לא קרבו דהיינו בבכור יד) ומעשר בהמה וכיון דמעשר בהמה לא הוה התם מעשר דגן לא בעי לאתויי התם דאיתקוש להדדי והשתא מהאי טעמא דאיתקש למעשר לא יהא נאכל כלל כמו מעשר בהמה בנוב וגבעון למ"ד לא קרבו חובות והיו צריכין להמתין בבכור ומעשר עד שיוממו ונאכלין במומן לבעלים ומעשר שני לא יהא לו תקנה אלא בפדיון ויש ספרים דלא גרסי במתניתין מעשר שני כלל גבי נוב וגבעון ונראה לפרש דלעניין הבאה הוא שייך יח) להקיש דאי הא טעון הבאת מקום גם זה יהא טעון הבאת מקום כדקאמר לר' יהודה דאמר חובות קרבו בנוב וגבעון נאכל גם מעשר שני נאכל שם אבל מה שאין מעשר בהמה קרב לרבי שמעון משום דחובות לא קרבו לעניין זה אין שייך להקיש מעשר שני שלא יהא נאכל בכל מקום דהא דאין מעשר בהמה נאכל משום דבעי מתן דמים ואימורים ולא אפשר אבל מעשר שני שרי ומיהו קשה דלעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) יליפינן מעשר מבכור דאין נאכל בזמן הזה ויש גירסות בספרים ושם פירשתי יט) ועוד קשה אי משכחת מעשר דנאכל בכל ערי ישראל א"כ הא דאמר בפרק כל שעה (פסחים דף לו:) מרבה אני מעשר שיש לו היתר בכל מושבות דאמר ר' אלעזר מנין למעשר שנטמא כו' למה לי דרבי אלעזר הא כיון דבנוב (נאכל) וגבעון נאכל בכל ערי ישראל א"כ יש היתר בכל מושבות כדאמר התם (דף לח:) לקמיה בההוא פירקא גבי חלות תודה יט) ורקיקי נזיר נאכלין בנוב וגבעון וי"ל דאיליטריך התם דרבי אלעזר משום רבי יהודה דאמר בשמעתין שלש בירות הן של שילה ושל נוב וגבעון ושל בית עולמים לאכילת מעשר שני ואליבא דרבי יהודה וא"ת והיכי קאמר התם ומוקיא אני בכורים שאין להם היתר בכל מושבות והלא נאכלין בנוב וגבעון בכל ערי ישראל כמעשר שני ויש לומר דבכורים לא אפשר משום דבעו הנחה אצל המזבח כ) ובנוב כא) וגבעון ממטו להו התם כדאמרינן לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) ובפרק בתרא דמכות (דף יט:) ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף כא.) דבכורים אינם שלא בפני הבית משום דבעי הנחה ועוד מידי דהוה אחזה ושוק ותרומת לחמי תודה דאמרי' לעיל (דף קיח:) נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה משום דבעו תנופה ובכורים נמי בעו תנופה דלא דמי למנחה דקרבה בבמה בלא תנופה לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה במתניתין בפירקין כדפרישית לעיל דמנחה עיקר מצותה (סמיכה) כא) והקטרה הלכך משום תנופה לא בטלה אבל הני דעיקר מצותן תנופה בטלה תנופה בטלי אינהו: **הא מני רבי שמעון היא.** הכי נמי מצי למימר רבנן היא דאמרי חובות ליחיד לא קרבו בשעת היתר הבמות אף בבמת נבור וכן רבי מאיר אלא נקט ר' שמעון משום דעביד הך דרשא עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר: הג"ה **ואיתקש [מעשר] דגן למעשר בהמה.** לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) נקט היקשא דמעשר לבכור והכא והתם סגי בחדא: **זו וזו שילה.** פירש בקונטרס ואפילו הכי הוי היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרינן במגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ומוקימנא כר' ישמעאל: **זו וזו ירושלים.** ועד שיבנה הבית לא נאסרו הבמות: ויהי

כדאמרינן לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) ובפרק בתרא דמכות (דף יט:) ובתמורה בפרק אלו קדשים (דף כא.) דבכורים אינם שלא בפני הבית משום דבעי הנחה ועוד מידי דהוה אחזה ושוק ותרומת לחמי תודה דאמרי' לעיל (דף קיח:) נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה משום דבעו תנופה ובכורים נמי בעו תנופה דלא דמי למנחה דקרבה בבמה בלא תנופה לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה במתניתין בפירקין כדפרישית לעיל דמנחה עיקר מצותה (סמיכה) כא) והקטרה הלכך משום תנופה לא בטלה אבל הני דעיקר מצותן תנופה בטלה תנופה בטלי אינהו: **הא מני רבי שמעון היא.** הכי נמי מצי למימר רבנן היא דאמרי חובות ליחיד לא קרבו בשעת היתר הבמות אף בבמת נבור וכן רבי מאיר אלא נקט ר' שמעון משום דעביד הך דרשא עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר: הג"ה **ואיתקש [מעשר] דגן למעשר בהמה.** לעיל בפרק קדשי קדשים (דף ס:) נקט היקשא דמעשר לבכור והכא והתם סגי בחדא: **זו וזו שילה.** פירש בקונטרס ואפילו הכי הוי היתר בתרה דקסבר קדושה ראשונה קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא ובקדושת ירושלים גופה סבירא ליה דיש אחריה היתר כדאמרינן במגילה (דף י.) שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה ומוקימנא כרבי ישמעאל עכ"ל ולא כ דק דהתם רבי ישמעאל ב"ר יוסי דהוא בתראה בימי רבי והכא רבי ישמעאל בן אלישע בר פלוגתיה דר' עקיבא רבו של ר' שמעון בן יוחי וההוא אסיקנא לעיל כ) לפוס חד גירסא דכולי עלמא קדשה ומיהו אי אפשר לומר לדידיה שלא היתר אחר שילה דהא

מסורת הש"ס

א) סדר עולם פי"ח, **ב)** [מגילה י.] ירושי' מגילה ספ"א, **ג)** ספרי ראה סו, **ד)** ירושי' שם הי"ב, **ה)** שם הי"א והי"ב, **ו)** ירושי' פסחים פ"ב ה"ד, מגילה שם, **ז)** [מגילה י.] ספרי שם, ירושי' מגילה פ"א הי"ב, **ח)** ד"ה קדשים קלים בכל מקום, **ט)** עי' ל"ק, **י)** [וע' תו' פסחים לו: ד"ה לאמרן], **כ)** עיין תוס' לעיל סא. ד"ה מאי:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אל' ר"ל לר' יוחנן אי הכי מעשר שני:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה זו וכו' ולא דק. עיין לעיל דף ס ע"ב תוס' ד"ה קסבר:

שינויי נוסחאות

א) בכתה"י וכתיב. וכן בד"ו רפ"ט וש"ת. וכ"ה ישר מאד, דאינו מביא ראיה מן הכתוב שמלך בחברון ז' שנים כי אינם כי אימ דלא מייתי ראיה לעשרה שמלך שמואל כו', אלא אחר דחביב הסתכנו של העבריים שנה אמר וכתיב והימים כו' וירושלם מלך ל"ג הרי נ"ג ובשלמה כו'. וזה אין אנו צריכים להגהת הש"ק ברש"י [ר' להלן אות טן]. (דש"ס): **ב)** שנים ובירושלים מלך ל"ג שנים. וארבע דשלמה דכתיב ויחל כו' כל"ל (*ש"מ): **ג)** חלקן הכתוב כדי (*ש"מ): **ד)** בנוב כתה"י הגילקא אי הכי מע"ש נמי, וכמ"ש הב"ח, וכ"ה ברש"י ובש"מ. ועי' קר"א שהקשה על נוסח זה דאינו מובן דהא כל שכן אי לא הותרו הבמות הוי קשיא אמאי נאכל בכל ערי ישראל. עש"ב: **ה)** מעשר שני נייתי להתם וניתני נמי (כי"מ וכ"מ מרש"י): **ו)** ל"ל ומעשר (ש"מ): **ז)** ל"ל וכן הוא אומר. וכן להלן (*ש"מ): **ח)** ר"ש אומר. סטורי אבן במגילה (ט ע"ב) כתב דע"כ ע"ם הוא כאן, דאל"כ קשה דר"ש אדרבה"ר לקמן בסמוך (רש"ש). ועי' רש"ל: **ט)** גי' ל"ק ל"ג שנה שמלך על כל ישראל וד' שנים מלך בחברון הרי נ"ג וכו'. ולאה אות ל: **י)** דהאי (*ש"מ): **יא)** נסתלקה (*ש"מ): **יב)** ל"ל ואכלה (גליון): **יג)** לעיל מפסח בגלגל (באה"מ): **יד)** נגמי' לפניו אימא **בר מתנה** (הגרי"ב) **טו)** בכתה"י וש"מ בירה. מקדש, דכתיב: **טז)** בכתה"י הוה: **יז)** ל"ל **בכור** (ב"ש): **יח)** ל"ל דשייך: **יט)** בב"ש נוסף ותיפוק לי' דאינם נאכלות בכל מושבות אמר ר"ל זאת אומרת חלות תודה: **כ)** ובנוב וגבעון ממטו להו התם. ל"ע דנהי דממטו ליה התם מ"מ אמ"כ יאכל בכל ערי ישראל. ולולא דמסתפינא ה"א דהנך תמצ מיבות מיותרים, דהרי קושיתם היתה אליבא דר"ש ואליבא ולא נאכלין בנוב וגבעון. אך מ"מ יש להקשות קושיתם אליבא דר' יהודה (ראמ"ה): **כא)** ל"ל קמיצה (הגרי"ב, וכ"ה בד"ו):